

טבת התשע"ח

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

הנאמנות הכפולה של העם היהודי בגלות

לפרשות ויחי (על פי שיעור של הרב יאיר קהאן)

9. סיפור שספר הרב יוסף דוב סולובייצ'יק זצ"ל, ששמע אותו מאחד הקרובים לברון רוטשילד, הנדב הידוע:

"תמיד התייחסתי לבני משפחת רוטשילד כצרפתיים נאמנים, השונים רק בדתם. אבל הבה נשאל; מיהו צרפתי נאמן? אחד שגדל בצרפת, חונך בבתי ספר צרפתיים, ששפת האם שלו היא צרפתית, שמוכן למות לשם הגנת צרפת ואחד שכאשר הוא מת הוא נטמן באדמת צרפת. אני לא יכול להעלות על דעתי צרפתי טוב שנטמן במקום אחר. אני הכרתי את הברון וסמכתי עליו ללא גבול. תמיד הגנתי עליו מאלו שהטילו דופי בנאמנותו לצרפת. עכשיו מתברר שהייתה מידה מסוימת של אמת בהאשמות הללו"

10. בראשית נ', ד':

"וידבר יוסף אל בית פרעה לאמר אם נא מצאתי חן בעיניכם דברו נא באזני פרעה לאמר. אבי השביעני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען שמה תקברני ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה"

11. בראשית נ' א'-י"ג:

א וַיִּפֹּל יוֹסֵף, עַל-פְּנֵי אָבִיו; וַיִּבֶךְ עָלָיו, וַיִּשֶׁק-לוֹ. ב. וַיִּצֹא יוֹסֵף אֶת-עֵבְדָיו אֶת-הָרֶפְאִים, לְחַנֵּט אֶת-אָבִיו; וַיַּחְנְטוּ הָרֶפְאִים, אֶת-יִשְׂרָאֵל. ג. וַיִּמָּלְאוּ-לוֹ אַרְבָּעִים יוֹם, כִּי כֵן יִמָּלְאוּ יְמֵי הַחַנְטִים; וַיִּבְכּוּ אֹתוֹ מִצְרַיִם, שְׁבַע יָמִים. ד. וַיַּעֲבְרוּ, יְמֵי בְכִיתוֹ, וַיִּדְבֵּר יוֹסֵף, אֶל-בֵּית פְּרֹעֶה לֵאמֹר: אִם-נָא מְצֹאתִי חֵן, בְּעֵינֶיכֶם--דַּבְּרוּ-נָא, בְּאָזְנֵי פְרֹעֶה לֵאמֹר. ה. אָבִי הַשְּׂבִיעֵנִי לֵאמֹר, הִנֵּה אֲנֹכִי מֵת--בְּקַבְרֵי אֲשֶׁר כָּרִיתִי לִי בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, שָׁמָּה תִקְבְּרֵנִי; וְעַתָּה, אֶעְלֶה-נָא וְאֶקְבְּרָה אֶת-אָבִי--וְאָשׁוּבָה. ו. וַיֹּאמֶר, פְּרֹעֶה: עֲלֶה וְקַבֵּר אֶת-אָבִיךָ, כִּי אֲשֶׁר הַשְּׂבִיעֶךָ. ז. וַיַּעַל יוֹסֵף, לְקַבֵּר אֶת-אָבִיו; וַיַּעַל אֹתוֹ כָּל-עֲבָדֵי פְרֹעֶה, זָקְנֵי בֵיתוֹ, וְכָל, זָקְנֵי אֶרֶץ-מִצְרַיִם. ח. וְכָל בֵּית יוֹסֵף, וְאָחִיו וְבֵית אָבִיו: רַק, טַפָּם וְצִאֲנָם וּבְקָרָם--עָזְבוּ, בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן. ט. וַיַּעַל עַמּוֹ, גַּם-רֶכֶב גַּם-פָּרָשִׁים; וַיְהִי הַמַּחְנֶה, כְּבֹד מְאֹד. י. וַיָּבֵאוּ עַד-גֵּרֹן הָאֶסְטָד, אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן,

1. שמות א', ח':

"ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף..."

2. עירובין נ"ג ע"א:

"רב ושמואל חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו גזירותיו. מאן דאמר חדש ממש דכתיב 'חדש', ומאן דאמר שנתחדשו גזירותיו מדלא כתיב וימת וימלוך"

"מאי אשר לא ידע את יוסף דהוה דמי כמאן דלא ידע ליה ליוסף כלל"

3. שמות רבה א', ח':

"כשמת יוסף הפרו ברית מילה, אמרו נהיה כמצרים... וכיון שעשו כן הפך הקדוש ברוך הוא האהבה שהיו המצריים אוהבין אותן לשנאה"

4. בראשית נ', ז'-י"א:

"ויעלו אתו כל עבדי פרעה זקני ביתו וכל זקני ארץ מצרים... ויעל עמו גם רכב גם פרשים ויהי המחנה כבוד מאד. ויבואו עד גורן האטד אשר בעבר הירדן ויספדו שם מספד גדול וכבוד מאוד ויעש לאביו אבל שבעת ימים. וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגורן האטד ויאמרו אבל כבוד זה למצרים על כן קרא שמה אבל מצרים אשר בעבר הירדן"

5. בראשית מ"ז, כ"ה:

"ויאמרו החייתנו"

6. בראשית נ', ג':

"ויבכו אותו מצרים שבעים יום"

7. בראשית מ"ז כ"ט-ל"א:

כט וַיִּקְרְבוּ יְמֵי-יִשְׂרָאֵל, לְמוֹת, וַיִּקְרָא לְבָנָו לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם-נָא מְצֹאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ, שִׁים-נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי; וְעֲשֵׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וְאֶמֶת, אֶל-נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם. ל וְשָׁכַבְתִּי, עִם-אֲבֹתִי, וְנִשְׁאֲתֵנִי מִמִּצְרַיִם, וְקַבְּרֵנִי בְּקַבְרֹתָם; וַיֹּאמֶר, אָנֹכִי אֲעֲשֶׂה כְּדַבְּרְךָ. לא וַיֹּאמֶר, הַשְּׂבַעָה לִי-וַיִּשְׂבַּע, לוֹ; וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל, עַל-רֹאשׁ הַמֶּטֶה.

8. רש"י בראשית נ', ו':

"ואם לא בשביל השבועה לא הייתי מניחך"

וַיִּסְפְּדוּ-שָׁם, מִסְפֵּד גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד; וַיַּעַשׂ לְאֲבִיו אֲבֵל,
שִׁבְעַת יָמִים. יָא וַיֵּרָא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת-הָאֲבֵל,
בְּגֵרֹן הָאֶטֶד, וַיֹּאמְרוּ, אֲבֵל-כָּבֵד זֶה לְמִצְרַיִם; עַל-כֵּן קָרָא
שְׁמָהּ, אֲבֵל מִצְרַיִם, אֲשֶׁר, בְּעֵבֶר הֵירָדָן. יב וַיַּעֲשׂוּ בְנָיו,
לוֹ--כֵּן, כְּאֲשֶׁר צִוָּם. יג וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ בְּנָיו, אֶרְצָה כְּנַעַן,
וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ, בְּמַעְרַת שְׂדֵה הַמְּכַפְלָה: אֲשֶׁר קָנָה אֲבִרְהָם
אֶת-הַשְּׂדֵה לְאַחֲזֵת-קֶבֶר, מֵאֵת עֶפְרָן הַחֲתִי--עַל-פְּנֵי
מִמְרָא.

12. בראשית נ', ח':

"רק טפס וצאננס ובקרים עזבו בארץ גושן"

13. שמות י', ט':

"בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו"

נלך כי חג ה' לנו"

14. שמות י', י-י"א:

"ויאמר אלהים יהי כן ה' עמכם כאשר אשלח אתכם ואת

טפכם... לא כן לכו נא הגברים ועבדו את ה' כי אותה

אתם מבקשים..."

15. שמות י', כ"ד:

"ויקרא פרעה אל משה ויאמר לכו עבדו את ה' רק

צאנכם ובקרכם יצג גם טפכם ילך עמכם"

16. שמות י', כ"ה-כ"ו:

"גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות ועשינו לה' א-להינו.

וגם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה..."

17. שמות י"ב, ל"ב:

"גם צאנכם גם בקרכם קחו כאשר דברתם ולכו וברכתם

גם אותי"

18. בראשית נ', ד':

"ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה"

19. בראשית נ', כ"ה-כ"ו:

"וישבע יוסף את בני ישראל לאמר פקוד פקוד א-להים

אתכם והעלותם את עצמותי מזה"

"וימת יוסף בן מאה ועשר שנים... ויישם בארון

במצרים"

20. בראשית מ"ז, י"ב-י"ג:

"ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו לחם

לפי הטף. ולחם אין בכל הארץ כי כבד הרעב מאוד ותלה

ארץ מצרים וארץ כנען מפני הרעב"

21. בראשית מ"ז, כ"א-כ"ז:

"ואת העם העביר אותו לערים מקצה גבול מצרים ועד

קצהו... וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גושן ויאחזו

בה ויפרו וירבו מאוד"

22. שמות א', י':

"והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו

ונלחם בנו ועלה מן הארץ"